

ජෛව විවිධත්වයෙන් පිරිපුණු සංස්කෘතික උරුමය තෙත් බිම් සුරකිමු

ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය
පරිසර හා ස්වභාවික සම්පත්
අමාත්‍යාංශය

තෙත් බිම් විනාශවීමට බලපාන සාධක

- * තෙත් බිම් ගොඩකිරීමට ලක්කිරීම.
- * අප ද්‍රව්‍ය බැහැරලන ස්ථාන ලෙස යොදාගැනීම.
- * ආගන්තුක ආක්‍රමණකාරී ජීවි විශේෂන්ගේ පැතිරීම. උදාහරණ වෙල් ආතා (*Annona glabra*) සැල්විනියා (*Salvinia molesta*), ජපන්ජබර (*Eichhornia crassipes*) මන්නාවා, රතු කන් ඉබ්බා, ඇපල් ගොළුබෙල්ලා
- * අක්‍රමවත්ව සහ තිරසාර නොවන ආකාරයට සම්පත් නෙලාගැනීම

තෙත් බිම් අප සතු සංස්කෘතික උරුමයක්
මෙන්ම ජාතික සම්පතකි.
තෙත් බිම් සුරකිමු

වැඩි විස්තර සඳහා අමතන්න

BDS

අධ්‍යක්ෂ,
ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය
අංක 343, සුවි හවුස් ගොඩනැගිල්ල,
පිටකෝට්ටේ.
දුරකථන 060 2106219

සැකසුම
ටී.එම්.අනුරුද්ධ තෙන්නකෝන්
ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය.

- ◆ ලංකාවේ රූමස්සල මුහුදු තීරයේ පිහිටි “බොනවිස්ටා” කොරල් පරය ඉතා ඉහල ජෛව විවිධත්වයකින් යුක්තය.

කඩොලාන පරිසර පද්ධතිය තෙත් බිම් පරිසර පද්ධති අතුරින් සුවිශේෂීය එකකි.

ශ්‍රී ලංකාව වටා වෙරළ තීරයේ කළපු ගං මෝය ආශ්‍රිතව හෙක්ටයාර 12000ක පමණ ප්‍රමාණයක කඩොලාන ශාක වර්ධනය වී ඇත.

- ◆ ලංකාවේ කඩොලාන ශාක විශේෂ 20 පමණ දැකගතහැකි අතර කඩොලාන පරිසර පද්ධතිය ජෛව විවිධත්වයෙන් ඉතා ඉහළ එමෙන්ම ආර්ථිකව හා පාරිසරිකව වැදගත් පරිසර පද්ධතියකි.

තෙත් බිම් පරිසර පද්ධතියේ පාරිසරික වැදගත්කම

- * එය ජීවි විශේෂ රාශියකට ආහාර හා වාසස්ථාන සපයයි.
- * ගංවතුර පාලනය කිරීම උපකාරීවන පරිසර පද්ධතියකි.
වැසි ජලය තාවකාලිකව රඳා පවත්වා ගනිමින් හා පසුව පරිසරයට මුදාහරිමින් භූගත ජල මට්ටම යහපත් අයුරින් පවත්වා ගැනීමට උපකාරීවේ.
- * පරිසරයේ සෞන්දර්යාත්මක අගය වැඩිකරයි.
- * පාරිසරික සංචාරක කර්මාන්තයට උපකාරී වෙයි.

මානව ශිෂ්ටාචාරයේ ආරම්භයත් සමග බැඳී පවතින පරිසර පද්ධතිය ලෙස තෙත් බිම් හැඳින්විය හැක. මූලික ජල අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම සඳහාත් පසුව කෘෂිකාර්මික හා ධීවර කටයුතු සඳහා යොදාගත් තෙත්බිම් වර්තමානයේදී විවිධ මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් විනාශවීයාමේ අවදානමක් උද්ගතව ඇත.

පරිසර සමතුලිතතාව පවත්වාගැනීමටත්, ජෛව විවිධත්වයේ පැවැත්ම උදෙසාත් සුවිශාල දායකත්වයක් දක්වන තෙත් බිම් සමස්තයක් වශයෙන් ආර්ථික සමාජීය හා සංස්කෘතිකමය වශයෙන් ඉතා වැදගත් පරිසර පද්ධතියකි.

තෙත් බිම් පරිසර පද්ධතිය උප පරිසර පද්ධතීන් රාශියක් අන්තර්ගතවන අතර තෙත් බිම් පිළිබඳ වූ අර්ථ දැක්වීම පහත දැක්වේ.

තෙත් බිම් යනු

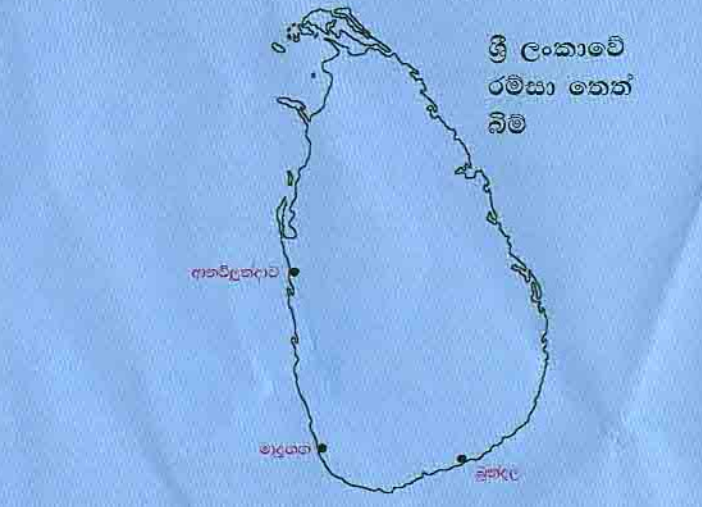
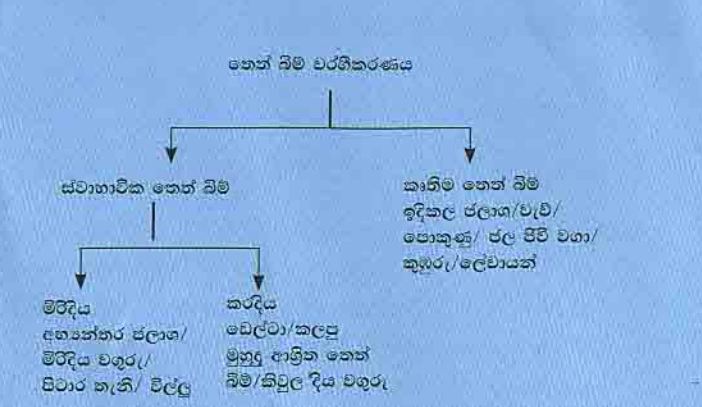
බාදිය මට්ටමේ සිට 6m අඩු මුහුදු පෙදෙස්ද ඇතුළත්ව ගලායන හෝ නිෂ්චලව පවතින්නාවූ මිරිදිය, කිවුල්දිය හෝ ලවණ දියෙන් තාවකාලිකව හෝ ස්ථිරව යටවීඇති කෘතීම හෝ ස්වභාවික වගුරුබිම්, විල්ලු, ජලාශ හෝ ජල මාර්ග, හැල ඉඩම්, පීච් ඉඩම් තෙත් බිම් ලෙස හැඳින්වේ.

රම්සා සම්මුතිය

1971 වසරේ ඉරානයේ රම්සා නගරයේදී පැවැත්වීමට යෙදුණු සමුළුවක් මගින් අන්තර්ජාතික වශයෙන් වැදගත් තෙත් බිම් හඳුනා ගැනීමටත් එම තෙත් බිම් ආශ්‍රිතව පවතින ජෛව ප්‍රජාව සංරක්ෂණය කිරීමත් (විශේෂයෙන් ජලජ පක්ෂීන් සහ ඔවුන්ගේ වාසස්ථාන) අරමුණුකර ගොඩනගනලද සම්මුතියකි.

◆ ලංකාව 1990 වසරේ පටන් රම්සා සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවකු ලෙස කටයුතු කරයි.

රම්සා සම්මුතිය යටතේ අන්තර්ජාතික වශයෙන් වැදගත් තෙත් බිම් ප්‍රකාශයට පත්කරන අතර ඒවා රම්සා තෙත් බිම් ලෙසද හඳුන්වයි.

◆ ලංකාවේ තෙත් බිම් ජෛව විවිධත්වයේ සුවිශේෂීයතාවන්

අප ආදිතම ජනාවාසයන් තෙත් බිම් ආශ්‍රිතව බිහිවී ඇත. අපගේ ප්‍රධානතම ආහාරය (බත) තෙත් බිම් ආශ්‍රිත බෝග යකින් ලබාගනී. එසේම "වී" ශාකය ඉතා ඉහළ ප්‍රවේණික විවිධත්වයක් පෙන්වූම කරන තෙත් බිම් ආශ්‍රිත බෝගයයි. ප්‍රධාන ජලධාරා (තෙත් බිම්) 103 හා ලොකු කුඩා ජලාශ (තෙත් බිම්) දහස් ගනනක් පිහිටා ඇත.

◆ ලංකාවේ දේශීය පක්ෂීන්ගෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක්ද සංක්‍රමණික පක්ෂීන්ගෙන් අඩකට වැඩි ප්‍රමාණයක්ද තෙත් බිම් ආශ්‍රිතව ගතකරයි.

◆ අප සතු තෙත් බිම් (ප්‍රධාන වශයෙන් වැව්) පුරාවිද්‍යාත්මක හා සංස්කෘතිකමය අතින් වැදගත්වන අතර ජෛව පුරාවිද්‍යාත්මක ප්‍රදේශයන්ද ඒ අතර ඇත.

◆ ලංකාවේ පවතින අන්තර්ජාතික වශයෙන් වැදගත් පරිසර පද්ධති අතර රම්සා තෙත් බිම් තුනක් වේ. (බුන්දල ජාතික වනෝද්‍යානය, ආනච්චන්දාව අභය භූමිය සහ මාදු ගඟ සහ අවට පරිසර පද්ධතිය).

එසේම මෙරට තෙත් බිම් අතුරින් ප්‍රධාන තෙත් බිම් 84 ක් ආසියානු තෙත් බිම් ලැයිස්තුවට ඇතුළත්ය.

◆ ලංකාවේ මිරිදිය මත්ස්‍ය විශේෂ 82ක් වර්තමාන අතර එයින් විශේෂ 44ක් (54%)ක් ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණිකය.

◆ ලංකාවේ මිරිදිය කකුළු විශේෂ 51ක් වර්තමාන අතර එම විශේෂ 51 ම (100%) ක් ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණිකය.

තෙත් බිම් අශ්‍රිතව ඉතා ඉහල ජෛව විවිධත්වයක් පවතින අතර දුර්ලභ පීච් විශේෂයන් මෙන්ම ජානමය වශයෙන් ඉතා වැදගත් වනගත දර්ශයන් (wild relatives) සඳහාද තෙත් බිම් වාසස්ථාන සපයයි.

තෙත් බිම් පරිසර පද්ධතියට අයත් කොරල්පර ජෛව විවිධත්වයෙන් අනූන පරිසර පද්ධතියකි.